

**Tractatvs De Præventionē Ivdiciali [!], Sev De
Contentione Ivrisdictionvm**

Tonduti, Pierre François de

Lvgdvni, M.DC.LXXIII.

Capvt Primvm. De Præuentione Iudicum in genere. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98370](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98370)

TRACTATUS DE PRÆVENTIONE IUDICIALI.

CAPVT PRIMVM.

ARGVMENTVM.

DE Præuentione Iudicum in genere. Videlicet inferioris aduersus superiorem. Inter plures Iudices coniunctim iurisdictionem concessam habentes. De præuentione inter duos Iudices Ordinarios eiusdem tribunalis habentes iurisdictionem in solidum. Item inter plures Sanctæ Fidei Inquisitores. Qualis sit iurdictio Inquisitorum, vtrū ordinaria, vel delegata. De præuentione inter plures Iudices Delegatos. Item inter Ecclesiasticos & Seculares, in criminibus mixti fori. Quid præterea statuendum, si agatur de præuentione inter Ordinarios & Delegatos. Inter Episcopos & Inquisitores. Et inter hos, & Superiores Regulares. Et vtrum inter Inquisitores & Iudices laicos. Quando Inquisitores absque Episcopo procedere possint, vel non. Quid sit præuentionio iurisdictionis? quid perpetuatio? quomodo inducantur? & qua ratione inter se differant. Quæ sit differentia inter præuentionem ratione iurisdictionis, & præuentionem seu præoccupationem quoad ordinem procedendi. Euocatio causæ quando debeat Iudici intimari ad hoc vt illius processus reddatur nullus, & an sufficiat illam parti significari.

S V M M A R I V M.

- 1 Quando inter Iudices inducantur præuentionio. Si agatur de ordine procedendi requiritur productio Sanlegerius de Præuent. Iudic.

- Etio libelli: si vero de præoccupatione iurisdictionis, sola citatio sufficit.
- 2 Non datur præuentionio aduersus superiorem à quo quis iurisdictionem habet & recognoscit. Princeps alicui committens iurisdictionem, non censetur illam à se abdicare.
- 3 Inter plures Iudices coniunctim iurisdictionem habentes non datur præuentionio vnius ad alium. Sententia prolata ab vno ex iudicibus quando duo simul procedere debuissent, est nulla, nec conuallidatur per ratificationem alterius.
- 4 Quando iudices ordinarij habent iurisdictionem & illius executionem in solidum, vnus sine alio potest procedere, ideo non datur inter illos præuentionio.
- 5 Iurdictio ordinaria fauorabilior est delegata.
- 6 Si duo sint in eadem prouincia sanctæ fidei Inquisitores vtrum inter eos detur præuentionio. Si vni ex pluribus Inquisitoribus causa specialiter delegata fuerit, alius se intrinicare non potest.
- 7 Inquisitores vtrum sint Iudices ordinarij vel delegati. Inquisitor potest subdelegare, sed non eius subdelegatus.
- 8 Inter iudicem Ecclesiasticum & secularem locus est præuentioni in criminibus mixti fori. Intellige vt præuentionio locum habeat si agatur contra laicos.
- 9 Inter plures iudices delegatos an sit locus præuentioni. Citatus coram vno ex tribus iudicibus datis in solidum, non tenetur coram illo comparere. In hoc tamen attendenda sunt verba commissionis, & qua hac in re considerata sint. Et quando vno ex pluribus delegatis impedito, alij possint tali in causa procedere. Facta protestatione quod ambo delegati procedant vnus sine alio procedere non potest.
- 10 Locus est præuentioni inter iudicem ordinarium & delegatum.
- 11 Datur præuentionio inter Inquisitorem & Episcopum.
- 12 Non est locus præuentioni superiorum Regularium contra Inquisitores.

- 13 In pari causa potior est Inquisitoris præuentio.
Citatio Inquisitoris in quibus casibus præualeat citationi Episcopi.
- 14 Iudex delegatus in causa sibi commissâ, maior est qualibet ordinario.
- 15 Non potest Inquisitor duro & arcto carceri quempiam addicere inconsulto Episcopo, nec tormenta inferre, aut ad sententiam condemnatoriam deuenire.
- Quibus in casibus locus sit præuentioni inter Episcopum & Inquisitorem, & quando simul vel diuisim procedant.
- Utrum Inquisitor debeat requirere potius iudicem loci delicti, quam originis vel domicilij.
- 16 Quid de sententia absolutoria.
- 17 Præuentio & perpetuatio iurisdictionis, quomodo inter se differant.
- 18 Quando eodem tempore fiat præuentio & perpetuatio.
- 19 Per solam commissionem de citando perpetuatur iurisdictionis, non tamen præuenitur.
- 20 Commissio citationis est pars iurisdictionis.
- 21 Ad inducendam præuentionem requiritur citatio legitime executâ, & in actis reproductâ.
- 22 Si commissio contineat euocationem, statim sunt ligata manus Iudicis à quo fit euocatio.
- Intimari tamen debet euocatio iudici si fiat morâ proprio, non autem si ad instantiam partis.
- 23 Commissio non est de actis nec efficitur communis ante citationem.
- 24 Per solam præsentationem commissionis acquiritur quidem iurisdictionis, sed conditionaliter, hoc est si pars ea uti velit.
- Commissio quando efficiatur communis utrique parti.

N hac generali præuentionis inter Iudices tractatione, varia quidem, sed paucis resoluendæ quæstiones occurrunt.

Prima de Præuentione inferioris aduersus superiorem.

Secunda, de Præuentione inter plures iudices quibus coniunctim procedendi authoritas concessa est.

Tertia, quid inter plures iudices ordinarios in solidum iurisdictionem habentes.

Quarta, de Præuentione Inquisitorum inter se & quoad Episcopos.

Quinta, de Iudice Ecclesiastico respectu secularis & e contra.

Sexta, de Pluribus iudicibus delegatis inter se.

Septima, quid inter iudices ordinarios respectu delegatorum.

Octaua, Quomodo differant præuentio & perpetuatio iurisdictionis, & quomodo inducantur.

Pro quarum quæstionum resolutione supponendum est in primis tunc inductam esse præuentionem quando agitur inter plures Iudices seu Officiales habentes iurisdictionem illiusque exercitium principaliter, in solidum & in actu, per text. cum ibi notat. in cap. proposuisti 19. de foro compet. & in l. si pluribus, ff. de leg. 1. In quibus locis tractatur tota materia præuentionis: quia in dicto cap. proposuisti, deciditur quod partes tenentur comparere coram iudice præueniente, quamuis mutauerint forum post iudicium ceptum; & ibi notat Abb. n. 1. & 13. quod etiam tractatur in l. si quis posteaquam, ff. de iudic. & in dicta l. si pluribus 33. cum ibi notatis per Bart. ff. de legat. 1. vbi dicit, quod si tractetur

de iure prælationis, seu præoccupationis quoad exercitium iurisdictionis, præuentio dicitur facta per solam citationem, quia citatio est de exercitio iurisdictionis, & hæc est præuentio quæ respicit præuentionem iudicium; nam si ageretur de præuentione quoad ordinem procedendi, veluti si non sit contentio quis iudex, aut notarius præueniret, sed quæratr cuius libellus & petitio præcedere debeat, ista est materia quæ non concernit præuentionem iudicalem quoad iudices, sed tantum quis prior agere debeat: veluti in tribus iudiciis duplicibus, familiar: circiscundæ, communi diuidendo, & finium regundorum, illius libellus primo admittendus est ad probandum, qui prior libellum proposuerit: l. qui prior, & l. in tribus, ff. de iudic. sequitur Castrenf. in dicta l. si pluribus, num. 7. † Hinc oritur.

Prima conclusio, non dari præuentionem inferioris aduersus superiorem à quo Iudex iurisdictionem recognoscit, ut probatur per text. in l. Iudicium soluitur, ff. de iudic. Vbi dicitur iudicium solui ventante eo qui iudicare iusserat, vel eo qui maius imperium in eadem iurisdictione habet, Rota dec. 584. num. 20. & 21. part. 5. recent. per text. in cap. dudum 14. de prebend. in 6. & in l. fin. Cod. de iurisdic. omni. iudic. & l. 1. Cod. de offic. pref. urb. Bald. conf. 326. incip. Rex Romanorum: in fin. n. 16. vbi dicit quod quando Princeps committit iurisdictionem alicui, censetur eandem sibi referuare: Verall. dec. 337. mon. 8. part. 1. Menoch. præsumpt. 18. n. 1. lib. 2. Felin. comprobans in cap. Pastoralis, num. 2. de offic. Ordin. & plenius Sord. conf. 56. n. 2. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. in proem. §. 2. num. 2. & seqq.

Secunda conclusio. Non dari præuentio inter plures Iudices qui coniunctim iurisdictionem habent. Quia si vnus solus præuenire posset aduersus alium, contraheretur forma iurisdictionis sibi concessæ, cap. prudentiam 21. de off. iud. deleg. Ratio est, quia plures Iudices in solidum & coniunctim iurisdictionem habentes, non possunt vnus sine alio procedere, & sententia lata ab vno tantum Iudice, si à duobus vel tribus ferri debuerat, est nulla: Menoch. de arbit. cas. 187. n. 1. Barbol. in l. 1. ff. de iudic. art. 1. num. 36. Quod adeo verum est, ut talis sententia, sic nulliter lata, non possit conuallidari per ratificationem Iudicis absentis, Hyppolyt. de Marfil. conf. 81. num. 34. & seqq. Et si vota Iudicum sint contraria, neutra sententia præualeat: Gomel. ad leg. 38. Tauri, num. 3.

Verum supradicta procedunt, quando agitur de Iudicibus delegatis: nam si ageretur de Iudicibus ordinariis, sit.

Tertia concl. quando agitur de pluribus iudicibus ordinariis qui habent iurisdictionem & illius exercitium in solidum, quales sunt Domini Iudices curiæ temporalis S. Petri in hac ciuitate Anenionensi, quilibet eorum potest exercere iurisdictionem, nec datur inter eos præuentio. Conarru. lib. 1. var. resolut. cap. 2. num. 6. versic. Tercio. Quod si quæratr quare id locum habeat in iurisdictione ordinaria, non in delegata: Respondetur hoc esse, quia iurisdictionis ordinaria favorabilior est delegata: ut per Dd. in rubr. De offic. eius cui mand. est iurisc. Hanc eandem sententiam docet Gomel. ad legem Tauri 38. num. 2. & 3.

Quarta conclusio. Si duo in aliqua provincia fuerint sanctæ Fidei Inquisitores, vnus sine alio procedere & hæreticos punire posset, cap. v. officium. De heret. in 6. & ibi Anchar. num. 1. vbi dicit Inquisitores in hoc similes esse iudicibus ordinariis. Sequitur Penia

penia in direct. Inquisit. part. 3. quest. 46. Idem tenet Diana parte 4. tract. 8. resol. 66. Vbi tamen hoc limitat, vt locum non habeat quando causa vni ex pluribus Inquisitoribus per Sedem Apostolicam delegata fuit, quia tunc per talem specialem Delegationem alij Inquisitores non possunt in illa causa se intromittere: Immo si prauenerint, assumendo depositiones testium vel iudicia contra delinquentem tenerentur omnia transmittere ad Inquisitorem habentem deputationem specialem. Quamuis in effectu Inquisitores esse iudices delegatos ad vniuersitatem causarum existimauerit Carer. in praxi crim. tit. de heret. §. De cuius inquisitoris officio, num. 2. vel saltem ad vniuersitatem personarum. Direct. Inquisit. lib. 3. quest. 4. schol. 74. De quo tamen plura apud Dianam & Dd. ab eo citatos dicta part. 4. tract. 8. resol. 1. Sed siue iurisdicatio Inquisitorum sit ordinaria, siue delegata, possunt Inquisitores alium subdelegare, iste tamen sic subdelegatus non potest facere alium subdelegatum, ne detur processus in infinitum. Ratio autem cur Inquisitor alium in causis fidei subdelegare possit, petitur ex eo quod Inquisitores sunt iudices delegati a Summo Pontifice, casu quo iurisdictionem ordinariam non haberent; atqui delegatus Principis potest alium subdelegare, cap. super questionum 27. de offic. & potestate iudic. deleg. vbi dicitur, quod delegatus Papa, potest alteri principium, medium, & finem causae coniunctim vel diuisim subdelegare: sic determinat Carena in tract. de offic. inquisit. part. 1. tit. 4. §. 1. num. 80.

Quinta conclusio. Praeuentio locum habet tam inter plures Indices Ecclesiasticos inter se, quam etiam inter Ecclesiasticos & seculares in criminibus mixti fori, cum sit generale, & ibi Dd. de foro compet. veluti sacrilegium, viura, pericuriu, adulterium, & similia de quibus Clar. in §. final. quest. 37. & Farinac. de Inquisit. quest. 8. num. 129. & multis sequentibus. Intelligit vt praueutio ista locum non habeat in praedictum fori Ecclesiastici; quia Index laicus non potest procedere contra Clericos in criminibus mixti fori, sed tantum contra laicos. Clerici enim etiam in illis criminibus coram Iudice Ecclesiastico conueniendi sunt, nec praueutio Iudicis laici contra Clericos locum habere potest: exceptis tamen quibusdam enormissimis criminibus de quibus actum est inferius part. 2. huius Tractat. cap. 28. num. 1. vbi fuisse haec materia exponitur, & declaratur quoniam sint delicta mixti fori.

Sexta conclusio. Dum agitur de praueutione inter plures delegatos, forma commissionis inspicienda est: si enim plures deputati fuerint cum clausula, Quod si non omnes, &c. Non est locus praueutioni inter ipsos, cum vnus non possit procedere nisi constet de reculatione vel impedimento alterius: quo quidem impedimento vel reculatione cessante, ambo coniunctim procedere debent, & iurisdicatio illis data est sub ea conditione quod vnus solus procedere nequeat nisi in defectum alterius. Sed si commissio pluribus in solidum data fuerit cum clausula vobis vel cuiuslibet vestrum, aut simili, tunc datur inter eos praueutio, & melior est conditio occupantis. Conclusionem istam bene comprobatur Barbof. in tract. de claus. cap. 12 §. per totum. Et ideo citatus per vnum ex tribus Iudicibus datis in solidum, vt certa die compareat coram ipso, vel eius Collega qui non citauit, non tenetur coram Collega comparere, nec valet processus factus coram ipso Collega, vt decisum fuit per Rotam dec. 2. de offic. delegat. alias decif. 110. in nou.

Sanlegerius de Praeuent. Iudic.

Quomodo autem constare debeat de impedimento alterius delegati? Item quid si post praueutionem primi, secundus procedere velit? Rursus quid agendum sit, si praueuens nimis lente procedat, vel moriatur post adiunctionem secundi, vtrum secundus procedere possit: explicat Gemin. in d. cap. cum plures, de offic. deleg. in 6. Huius dubij vera resolutio petenda est ex notatis in fr. par. 2. huius tract. cap. 59. a num. 35. usque ad num. 39. & ex verbis ac clausulis commissionis: nam si apposita fuerit in commissione, clausula, Quod si omnes interesse non possint, Tu frater Episcopo procede: vel alia clausula, Quod si omnes interesse non possint, duo, vel alter eorum in causa procedat; tunc etiam si plures praueuerint insimul procedendo, tamen vno, aut pluribus impeditis, alius vel alij procedere possunt, vt ibidem exposuimus: quia per illam clausulam exercitium totius iurisdictionis vni vel duobus ex aliis Iudicibus conditionaliter conceditur; videlicet, casu quo alij interesse non possint, vt notat DD. per illos textus in c. prudentiam, de offic. Iudic. delegat. & in cap. sciscitatus 13. de rescript. Si vero apposita fuerit clausula, Vt omnes, aut duo, vel vnus Iudicum procedat seu exequatur: aut etiam si dictum fuerit, Vobis, & vestrum singulis: similiter, si dictum fuerit, Quod alter alterum non requirat: vel Quod quilibet eorum in solidum procedat: tali casu iurisdicatio competit singulis a principio, & eorum cuiuslibet in solidum, pure, & non conditionaliter: vt declarat Menoch. lib. 2. praesumpt. 18. n. 31.

Sed dubitari potest, vtrum in casu quo vnus ex pluribus procedere potest vigore dictae clausulae, Quod si omnes, &c. debeat constare in actis de impedimento alterius coniudicis: Et verius est, quod licet de eo non constet in actis antequam alius delegatus procedat in locum sui collegae, sufficit tamen quod in effectu alius primus iudex, qui praueuerat, esset impeditus; si de tali impedimento postea fides fiat in actis: vt probat Garz. in tract. de benefic. part. 6. cap. 2. n. 93.

Quod si etiam accedat negligentia, vel malitia vnus qui non vult procedere, alius solus procedere potest: cap. cum plures, de offic. deleg. & probatur Additio ad Ludouic. decif. 328. n. 13.

Et quod de negligentia dictum est, eodem modo procedit si vnus ex delegatis fuerit impeditus propter grauem infirmitatem, quae videlicet grauis censetur arbitrio iudicis: Gratian. discip. 18. num. 10. & mult. seqq.

Illam autem iurisdictionem quae competit a principio vigore clausulae, Cuiuslibet eorum in solidum, in commissione appositae, cum, vt dictum est, singulis eorum pure & non conditionaliter competat, est cumulativa; & ideo locus est inter ipsos praueutioni, & alij qui non praueuerunt, non possunt vti commissione nisi in defectum praueuentis: vt est text. expressus in capite plures 8. de offic. delegat. in 6. Couarruu. pract. quest. cap. 26. num. 5. versio. Secundo est animaduertendum. vbi fusiùs explicat naturam dictarum clausularum: & ostendit quomodo procedendum sit, si vnus ex pluribus delegatis recusetur.

Quod autem dictum est de praueutione inter plures Indices in solidum delegatos cum dicta clausula, Quod si non omnes: intelligendum est vt procedat nisi antequam vnus Index cepisset vti sua commissione, altera Pars protestata fuerit quod ambo procedant; nam facta huiusmodi protestatione, si procederetur in causa coram vno tantum, tales processurae vitio nullitatis laborarent: hoc enim

casu impeditur præuentio vnius ex pluribus delegatis: vt probat Verall. *decif. 71. part. 3. Marefch. de commiss. appell. extra Rom. Cur. part. 1. c. 6. n. 104. fol. 259. vol. 1.*

10 Septima conclusio. Locus etiam est præuentioni inter Iudicem ordinarium & delegatum, Innoc. & Hostiens. in *cap. ad petitionem, in verb. præfente nec reclamante. De accusat. Idem in summa tit. de offic. deleg. §. quod sit officium, n. 8. in fin. Versic. Quid si libellus.* Et ideo si coram ordinario ante litem in vim delegationis contestatam partes compareant, inducetur præuentio fauore Ordinarii, quia partes censentur ea ratione rescripto delegationis renunciasse. Hostiens. in *d. c. ad petitionem.*

11 Octaua conclusio. Inter Episcopum & Inquisitorem locus est præuentioni, quia Inquisitori non competit iurisdicção priuatiuè, sed cumlatiuè respectu Episcopi, Clement. 1. *de heret. c. ad abolendam, eod. tit.* Sed respectu Iudicum secularium illis competit iurisdicção priuatiuè, Farin. *De heret. q. 186. §. 9. n. 153. & seq.*

Notandum est dari quidem prælationem inter Episcopum & Inquisitorem, quando alter ipsorum habet specialem commissionem à summo Pontifice ad certam causam, seu ad certas personas, vel pro quibuldam criminibus particularibus & determinatis: Prælationem dico, non autem Præuentionem; quia iurisdicção hoc casu non est præuentiu, seu cumlatiu, vt probat Farinac. in *tract. de heret. q. 186. n. 59.* Similiter locus est præuentioni, quando alter ipsorum præuenit per capturam delinquentis; cum non debeat nec possit reus capi, vel carcerari in duobus tribunalibus, vel diuersis tribunalium carceribus. Propterea præuentioni locus erit si agatur de delicto facto in præsentia Inquisitoris, qui cepit procedere per capturam personæ & citationem realem, prout his annis elapsis iudicauit Sacra Congregatio vniuersalis sancti Officii Urbis, de cuius mandato Inquisitor Auenionensis inhibuit Vicario Generali Archiepiscopi de ipsum turbando in cognitione cuiusdam causæ criminalis, ratione scandali in Ecclesia per quemdam particularem commissi in præsentia eiusdem Inquisitoris in ipso die magnæ solemnitatis.

Sed generaliter loquendo, licet regula sit quod quando duobus competit iurisdicção cumlatiu, locus est inter ipsos præuentioni, vt fuscè probatur infra, *part. 2. huius tract. quest. 45. n. 1. & seqq.* Licet etiam verissimum sit iurisdicctionem inter Episcopos & Inquisitores esse cumlatiuam, vt dicit Farin. *d. q. 186. de heret. n. 58.* cessante commissione speciali ad certam causam, vt supra dictum est: Tamen ista cumlatiu iurisdicção, in hoc casu speciali fauore fidei sic intelligi debet, vt vna aliam non impediat, nec præuentio Episcopi vel Inquisitoris obstat, nec potest quin alter ipsorum communiter vel diuifim de eodem facto inquirat, c. per hoc, §. verum, *de heret. in 6. ibi. Concedimus quod per Episcopos & per Inquisitores de facto eodem inquiri valeat communiter vel diuifim, & si diuifim processerint, teneantur sibi inuicem communicare processus.* Et nisi hoc casu Inquisitores in sententiæ prolatione Diocæsanis, vel e contra duxerint deferendum, per vtrosque simul sententiæ proferatur: in qua forendum, si non conuenerint, per vtrosque negotium sufficiens instruat, ad Sedem Apostolicam remittatur. In Hispania tamen contrarium obseruatur: Episcopus enim semper causam ad Inquisitorem remittere solet; vt testatur Diana *resol. moral. p. 4. tract. 8. resol. 2.* Farinac. *de heret. quest. 86. n. 56.*

Diuisim autem procedere dicuntur, non quando Inquisitor tantum, vel Episcopus tantum procedit; sed cum Episcopus procedit ex vna parte per se, & Inquisitor per se ex altera, ita quod duo processus fiant de eodem facto, vnus per Episcopum, & alius per Inquisitorem, vt explicat Penia in *director. Inquisit. part. 3. quest. 52. fol. 369.* sed tunc processus communicantur inuicem, vt in *d. §. verum.* & per Farin. *dict. quest. 186. num. 83.* Quod non esset, si vnus tantum procederet, quia non teneretur suum processum alteri communicare: vt per Geminian. in *d. §. verum, n. 3. vers. sed quid si vnus, de heret. in 6. & ibid. Franc. n. 4. in fin.* Quid autem in sententiæ prolatione obseruandum sit, exponit Farinac. *dict. q. 186. §. 2.* & nos alibi diximus. † Respectu vero Superiorum regularium; illorum iurisdicção est priuatiua. Soufa, *lib. 1. Aphorif. Inquisit. c. 2. num. 8.* adeo vt nec illi Superiores regulares vocandi sint in iudicando causas religiosorum. Idem *cap. 3. n. 13. lib. 1.*

Si tamen eodem tempore concurrant duæ citationes, vna ab Ordinario, alia ab Inquisitore; præualebit Inquisitor, *cap. sane 2. de heret. §. de cuius Inquisitoris officio, num. 5.* plures citat Dian. *part. 4. tract. 8. resol. 47.* Versic. *Sed in tali casu.* Farin. *d. q. 186. n. 87.*

Duo hic casus considerandi sunt, Primus est quando Episcopus vel Inquisitor procedit ex speciali delegatione Summi Pontificis in certa causa particulari, & hoc casu citatio talis Delegati Apostolici præualere debet: quia ista potestas delegata maior est ordinaria: *cap. sane, de offic. iudic. Delegati, cap. studuisti, de officio Legati.* Quod procedit retento eodem themate, si Episcopus procedat autoritate ordinaria, Inquisitor vero delegata: hoc enim casu quamuis Episcopus præuenit in citatione, nihilominus citatus tenetur comparere coram Inquisitore, qui in causa sibi specialiter delegata, maior est quolibet Ordinario; vt probat in his terminis Caren. *ad quest. Guidonis Fulcodij quest. 1. num. 19. & 21.*

Secundus casus est quando ambo procedunt diuifim, & citant diuersis temporibus, & hoc casu citatus tenetur comparere coram vtroque nisi fuerit ab vno ipsorum carceratus, vt supra diximus. Quod si citatio fieret à duobus eodem tempore, teneretur hoc casu comparere coram Inquisitore cuius citatio in pari causa præualere debet citationi Episcopi, Soufa in *Aphorism. Inquisit. lib. 1. c. 2. n. 13.* Farin. *d. q. 186. n. 94.*

Vicarij tamen Inquisitorum non gaudent hoc priuilegio, vt illorum citatio præferatur, nisi sint creati à Papa, Farin. *loc. cit. n. 91.* Soufa, *d. c. 2. num. 10.* Caren. *d. q. 1. Guidonis fulcodij n. 25.* quod tamen ibi in dubium reuocat. † Ratio est quia Index delegatus in causa sibi commissâ maior est quolibet ordinario, dicto c. *sane de off. deleg. & d. c. studuisti, de offic. legati, Direct. Inquisit. lib. 3. q. 5. & schol. 75.* Quod verum est quando Episcopi procedunt autoritate ordinaria, secus si delegata, Soufa *ubi supra Aphor. 9.* † Non potest tamen vnus sine alio duro & arcto carceri aliquem addicere, nec tormenta inferre, aut sententiam condemnatoriam pronunciare, alias acta sunt nulla. Caren. *ubi supra n. 7. Clement. 1. §. propter, de heret.* Farin. *d. q. 186. n. 67. & seq.* Potest tamen vnus sine alio testes torquere, Farin. *dict. q. 186. num. 74. & 68.* Soufa *lib. 1. cap. 3. Aphor. 18.*

Dixi condemnatoriam, quia probabilis videtur vnum sine alio sententiam absolutariam proferre posse,

posse. Diana d. parte 4. tract. 8. ref. 50. plures refert Farin. d. q. 186. num. 60. & ita feruari testatur Soula lib. 1. c. 3. Aphorism. 5.

- 17 Nona conclusio. Magna est inter praeuentionem & perpetuationem iurisdictionis differentia. Praeuenientem siquidem iurisdictionem actualem in praeniente supponit, perpetuatio uero fit quando Iudex concessam sibi iurisdictionem reducit ad actum, ut tunc res designat esse integra, & duret iurisdictionis quamuis delegans aut concedens moreretur: cap. relatum, & cap. gratum, de off. Iud. deleg. Quamuis etiam simul possint oriri praeuentionis & perpetuatio, veluti si inter duos Iudices delegatos unus diligentior fuerit in citationis executione, nam per talem citationem, causa praenititur simul & perpetuatur. Supposito quod non fuerit perpetuata per commissionis praesentationem, iuxta nonnullorum sententiam. Quam tamen ego non amplector, immo perpetuationem induci censco per solam commissionis praesentationem, ex decis. Rotae 289. num. 8. & 9. part. 2. recent. & decis. 9. de dolo & contumacia in antiquo. ubi dicit per solam commissionis praesentationem perpetuari iurisdictionem quoad iudicem, sed non quoad partem. Probatur, quia citatio habet tres partes, commissionem, executionem & relationem. Commissio citationis est actus iurisdictionis: probatur, quia non potest fieri extra territorium. Felin. d. cap. gratum, n. 5. circa fin. de off. deleg. Eiusdem sententiae fuit Rota apud Burat. dec. 871. n. 6.
- 21 Dixi quoad iudicem, non quoad partem, quia si pars uti nolit commissione, potest praenitere etiam post illius praesentationem donec pars citata fuerit vigore commissionis, nec ante commissio est communis utrique parti, nec est de actis. Burat. dec. 138. num. 3. & 4. Add. ad Ludouic. decis. 552. n. 7. qui licet in versic. Verum, dubitare videatur; tamen omne dubium tollit dicta decis. 289. Quia etiam sententiam probabilem fatetur maxime de iure Canonico Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 28. num. 8.
- 22 & 10. Si tamen commissio contineret euocationem, statim ligata essent manus inferiorum, sine aliqua inhibitione, Rota dec. 516. n. 3. part. 5. recent. propter vim appositionis manus Superioris. Intellige ut locum habeat quando euocatio facta fuit motu proprio: quia vis euocationis non consistit in scientia Iudicis euocati, sed in voluntate Superioris euocantis, & manus ipsius appositione, cap. pastoralis 28. §. praeterea, de off. iud. deleg. cap. ut nostrum, de appell. Rota dec. 515. n. 6. & 7. part. 5. recentior. Secus est si euocatio facta sit ad instantiam partis, quia pars si velit, potest re integra non uti re scripto ad sui instantiam concessio, ut diximus
- 23 infra hac part. 1. c. 7. n. 18. Sed extra casum euocationis commissio non est de actis, nec communis ante citationem, quia iurisdictionis per praesentationem commissionis est quidem acquisita sed conditionaliter, & si quatenus praesentans illam uti velit, ut bene explicat Burat. d. dec. 138. per tot. Si tamen constaret impetrantem non solum obtinuisse decretum commissionis cum inhibitione, & deuenisse ad aliquos actus ex quibus visus commissionis, vel expressa seu tacita illius ratificatio argui possit, tali casu commissio efficitur communis: Addent. ad Burat. decis. 138. lib. B. post plures alios ibidem allegatos.

CAPVT II.

ARGVMENTVM.

De Praeuatione inter Notarios. Acta per solum Notarium electum scribi posse, si per alium scribantur, nullitati subiacere. Posse tamen alium, in casum impedimenti, subrogari. Substitutos & Iuuenes Notariorum principalium acta iudicij scribere posse. Inhibitio, ad instantiam illius qui se opponit executionibus, an & quomodo facta alio Graffario scribente, sit valida ad interpretationem cuiusdam Regulamenti super hoc facti? Ad quem spectet electio Graffarij de iure, vel de consuetudine. Vtrum Notarius possit scribere commissionem sibi datam à Iudice. Quando Barones seu Feudarij possint creare Tabelliones. Et quod nemo, praeter Notarios ab illis deputatos, acta Curiae sub illorum iurisdictione scribere possit. Quid de Notario, cuius facultas ad certum territorium est limitata. Quomodo se gerere debeant Bajuli vel Iudices Baronum quando non adest Tabellio.

S V M M A R I V M.

- 1 Praeuentio quid sit?
- 2 Inter plures Iudices praefertur ille qui praenitit.
- 3 Notarius qui praenitit est praefereendus alijs, & solus in causa scribere debet.
- 4 Acta facta alio notario scribente quam eo qui causam praenitit, sunt nulla.
Quid dicendum si notarij facultas restricta sit ad certum territorium, & quid obseruandum circa notarios alterius fori quando agitur de interpositione decreti & actibus voluntaria iurisdictionis.
- 5 Confessio facta scribente notario qui scribere praehibetur, perinde nulla est ac si facta fuisset coram iudice incompetenti.
- 6 Notarius in locum scribentis subrogatur infra subsistente causa.
- 7 Notary non possunt acta iudicialia scribere in Curia in qua non habent officium.
- 8 Consensus partium non potest facere ut notarius carens officio in aliqua curia, in ea scribere possit.
- 9 Quid si notarius illius Curiae sit impeditus?
- 10 Alius notarius an possit rogari ad referendum notario cause.
- 11 Inhibitio non potest obtineri scribente alio quam notario Executionis.
- 12 Limita ut n. 12. Vbi explicatur quando regulamentum desuper factum non possit habere locum.
- 13 Substituti notariorum & iuuenes eorum possunt scribere decreta.
- 14 Praefertur statutum Auenionis de Notarijs, & eorum substitutis.
- 15 Notarius semel electus remoueri non potest.